

Predkladacia správa

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky na rokovanie vlády Slovenskej republiky predkladá Národný program duševného zdravia a Akčný plán Národného programu duševného zdravia na roky 2024-2030, ktorý je strategickým programom rozvoja systému starostlivosti o duševné zdravie na Slovensku.

Materiál vyplýva z úlohy Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky, Komponent 12: Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie, Oblasť 1: Koordinovaná medzirezortná spolupráca a regulácia, Reforma 1.1: Vytvorenie funkčného nadrezortného koordinačného orgánu.

Téma duševného zdravia je deklarovaná aj v Programovom vyhlásení vlády 2023-2027, kde sa uvádza, že „duševné zdravie je dlhodobo zanedbávaná a podceňovaná oblasť, preto sa budú navrhovať riešenia na zvýšenie dostupnosti služieb v oblasti duševného zdravia, integrovaný a nadrezortný prístup, prevencia psychických porúch a podpora duševného blahobytu“.

Hlavným cieľom uvedenej reformy je zabezpečiť modernú a dostupnú starostlivosť o duševné zdravie, ktorá je podmienená medzirezortnou spoluprácou odborníkov poskytujúcich starostlivosť o duševné zdravie obyvateľom na Slovensku.

Je žiaduce, aby bolo duševné zdravie integrálnou súčasťou systému starostlivosti a podpory zdravia človeka, aby sa komunitná, humánne zameraná a multidisciplinárna starostlivosť o duševné zdravie stala štandardom v poskytovaných službách. Dôraz je kladený na to, aby sa znížil výskyt a nepriaznivý dosah psychických problémov na zdravie a život ľudí, vytvárali sa podmienky na zvyšovanie životnej spokojnosti, zlepšila sa schopnosť zvládať stresujúce životné udalosti a odstránili sa rôznorodé formy stigmatizácie, ktoré súvisia so psychickými poruchami.

Program definuje, na akých hodnotách a princípoch by mali byť realizované politiky a fungovať služby v oblasti duševného zdravia. Popisuje aktuálny stav a určuje konkrétne opatrenia vedúce k zlepšeniu poskytovaných služieb a zvýšeniu ich dostupnosti i kvality. Materiál preferuje zásady systémového, celostného a nadrezortného prístupu k problematike duševného zdravia, s cieľom adekvátne reflektovať na potreby slovenskej populácie a požiadavky poskytovateľov služieb v tejto oblasti.

Predchádzajúci dokument „Národný program duševného zdravia“ bol vypracovaný v zmysle uznesenia vlády SR č. 590 zo dňa 27. júna 2001 k Návrhu Národného programu rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života. Národný program duševného zdravia bol schválený uznesením vlády SR č. 947 zo 6. októbra 2004. Tento národný programový dokument bol komplexným programom starostlivosti o duševné zdravie na Slovensku. Bol vytvorený na princípe systémového prístupu k starostlivosti, so snahou zabezpečiť rovnaký prístup k starostlivosti o duševné zdravie tak, ako k starostlivosti o telesné zdravie. Od doby jeho schválenia došlo k posunu z hľadiska skutkového i právneho stavu v oblastiach, ktoré priamo, či nepriamo súvisia s problematikou duševného zdravia, a to aj v medzinárodnom kontexte, vrátane ľudsko-právneho aspektu.

Východiskovým bodom tvorby Národného programu duševného zdravia bolo zriadenie stálej nadrezortnej koordinačnej inštitúcie, Rady vlády Slovenskej republiky pre duševné

zdravie, ktorá bola schválená dňa 24.02.2021 vládou Slovenskej republiky ako nadrezortný poradný orgán vlády SR.

Jednou z jej prvých úloh bolo vypracovať dokument týkajúci sa stratégie reformy v oblasti duševného zdravia.

Nóvum Národného programu duševného zdravia je nadrezortná a multidisciplinárna starostlivosť založená na spolupráci odborníkov poskytujúcich starostlivosť v oblasti duševného zdravia, so zameraním na človeka a nielen na jeho diagnózu a v uplatňovaní princípu odstupňovanej starostlivosti – od neformálnej pomoci až po vysoko špecializovanú odbornú ústavnú starostlivosť.

Medzirezortná spolupráca odborníkov korešponduje s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie.

Reforma prinesie zmeny v koordinácii politik štátu vo všetkých oblastiach duševného zdravia naprieč rezortmi. Poskytovanie pomoci v komunitných a psychosociálnych centrách ušetrí financie štátu a zároveň umožní liečebný proces ľuďom v prirodzenom prostredí. Moderné diagnostické a liečebné metódy a postupy zabezpečia včasnú a kvalitnú diagnostiku a liečbu, čím sa predíde stigmatizácii ľudí so psychickými poruchami. Vzdelávanie odborníkov v oblasti duševného zdravia zlepši kvalitu a rýchlosť v poskytovaní starostlivosti, zároveň aj im pomôže zvládnuť náročné situácie pri poskytovaní starostlivosti pacientom. Monitorovanie stavu duševného zdravia obyvateľov na Slovensku pomôže znížiť problém s tzv. skrytou chorobnosťou a umožní adekvátne nastavenie siete pomoci.

Duševné zdravie sa týka všetkých. Národný program duševného zdravia predstavuje oblasti, ktorých štruktúre a rozvoju je potrebné venovať intenzívnu pozornosť v záujme udržania, ako aj obnovenia duševného zdravia obyvateľov Slovenska. Komplexná starostlivosť o duševné zdravie sa zrealizuje pod tou podmienkou, ak sa bude poskytovať stupňovito, individualizovane, multidisciplinárne, komplexne, kontinuálne, nadrezortne a bude vychádzať z praxe a skúseností odborníkov, ktorí sledujú jeden spoločný cieľ – poskytnúť odbornú pomoc človeku, ktorý ju potrebuje.

Prekladaný materiál má negatívny rozpočtovo zabezpečený vplyv na rozpočet verejnej správy a podnikateľské prostredie, má pozitívne sociálne vplyvy, vplyvy na informatizáciu spoločnosti, na manželstvo, rodičovstvo a rodinu a nemá vplyvy na limit verejných výdavkov, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na služby verejnej správy pre občana.

Predkladaný materiál bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania a na rokovanie vlády SR sa predkladá bez rozporu.